

Відгук

офіційного опонента Кузя Володимира Григоровича, дійсного члена НАПН України, доктора педагогічних наук, професора на дисертацію Лю Сінтінь «Виховання естетичної культури майбутніх хореографів у позааудиторній діяльності університету», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання

Актуальність дослідження. Соціально-економічні перетворення в Україні, глобалізаційні виклики, орієнтація на спільний Європейський простір вимагають суттєвих змін у системі вищої освіти, зокрема, створення такого освітнього середовища, яке б забезпечувало формування самодостатньої особистості нового типу з розвиненими естетичними вміннями та навичками.

Серед різних підходів до визначення природи, суспільного смислу і функції мистецтва моралістична Концепція – одна із найбільш древніх в історії естетики. Згідно з Конфуцієм, всілякій людині відведене строго визначене місце в суспільстві і в світі; всі біди і нещастя виникають від того, що люди намагаються посісти положення, яке не відповідає їх реальному призначенню. Суспільні відносини – це продовження сімейних і будуються вони по принципу синовньої і братерської доброти.

Значне місце у вихованні естетичної культури посідає позааудиторна діяльність університету, яка є своєрідним вектором вибору естетично-духовних орієнтирів студентської молоді, скарбницею культурного досвіду людства, необхідною умовою її повноцінного естетичного розвитку.

Впродовж віків людство мріяло про суспільство, в якому реально переможуть добро, справедливість і краса. Але тільки в нашу епоху вони стали основною метою і змістом дійсного руху, в котрому беруть участь мільйони людей, які здійснюють споконвічну ціль – побудову щасливого суспільства, творять новітнє суспільство добра і краси як в житті так і в мистецтві.

Відстоюючи ідею єдності добра і краси, мистецтва та моралі, що відповідають ідеї соціального суспільства, запрограмованій в самій природі нинішнього устрою, що вносить важливий уклад в розвиток сучасної цивілізації, зокрема здійснення виховання естетичної культури майбутніх хореографів у позааудиторній діяльності університету.

Виховання естетичної культури майбутніх хореографів потребує створення цілісної, самокерованої системи, що передбачала б таке:

посилення уваги до особистості студента з урахуванням його можливостей і потреб; розвиток внутрішньої мотивації, формування знань і вмінь про естетичну культуру; комплекс взаємодії державних закладів і зусиль громадських організацій щодо створення умов конкретного виховного середовища, яке забезпечувало б творче входження студента у різні види культури та сприяло його інтенсивному естетичному зростанню; цілеспрямоване науково-методичне забезпечення, удосконалення теоретичної й методичної підготовки педагогічних кадрів до здійснення діяльності з виховання естетичної культури з використанням інтерактивних форм та методів виховання, а також шляхом самовиховання.

Враховуючи актуальність зазначеної проблеми, об'єктивну потребу у висококультурній, соціально зрілій, естетично розвинутій особистості як основній рушійній силі на шляху реформування суспільства та недостатню розробку проблеми, темою дисертаційного дослідження обрано «Виховання естетичної культури майбутніх хореографів у позааудиторній діяльності університету».

Дослідження пов'язане з науковою темою кафедри професійної освіти та управління навчальним закладом, що входить до комплексної наукової теми Міжрегіональної Академії управління персоналом «Теоретичні і методичні засади удосконалення освіти у вищих навчальних закладах України» (державний реєстраційний номер 0100U00346). Тему дисертації затверджено вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 3 від 15.04.2015 р.) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень із педагогічних і психологічних наук в Україні (рішення № 8 від 15.12.2015 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Даючи оцінку рецензованої роботи, хотілося б насамперед відзначити ґрунтовність й багатоаспектність проведеної дисертанткою роботи, що охоплює різні бачення проблеми, аналіз сучасного її стану.

Науково-практичним надбанням дисертантки є те, що нею вперше теоретично обґрунтовано і розроблено методикку виховання естетичної культури майбутніх хореографів у позааудиторній діяльності університету як сукупність взаємопов'язаних елементів: соціального замовлення, мети, змісту, принципів, підходів, методів, форм, засобів, результату, а також педагогічних умов її реалізації, яка включає блоки (виділення цільової компоненти, процесуальний та оцінювальний) та структурні компоненти (цільовий, змістовий, технологічний, результативний) і побудована відповідно до логіки та структури позааудиторної діяльності університету; визначено сутність поняття «естетична культура майбутніх хореографів» як

інтегральне утворення, що характеризується здатністю майбутніх хореографів сприймати, оцінювати й усвідомлювати прекрасне у повсякденному житті, природі, мистецтві та забезпечує можливість естетично освоювати дійсність за законами краси, адаптацію та самореалізацію у суспільстві; виокремлено критерії (когнітивний, емоційно-ціннісний, естетично-діяльнісний), показники та охарактеризовано рівні (високий, достатній, початковий) вихованості естетичної культури майбутніх хореографів; *уточнено* сутність і зміст понять: «культура», «естетика», «позааудиторна діяльність університету»; *подальшого розвитку набули* форми, методи та засоби виховання естетичної культури майбутніх хореографів.

Не викликають заперечень основні структурні частини роботи: мета, задачі, об'єкт та предмет дослідження, наукова новизна, практичне значення одержаних результатів.

Дисертантка ставить за мету – на основі теоретичного аналізу наукових джерел та педагогічної практики здійснити цілісне обґрунтування проблеми виховання естетичної культури майбутніх хореографів у позааудиторній діяльності університету, розробити й апробувати модель досліджуваного процесу.

Методологічну основу дослідження становлять: філософські вчення про взаємообумовленість соціальних явищ і педагогічної дійсності, про необхідність їх вивчення в конкретно-історичних умовах; наукові положення про загальну культуру як рівень розвитку суспільства; основні положення системного підходу як методологічного способу пізнання педагогічних фактів, процесів.

На різних етапах наукового пошуку були використані такі методи дослідження: *теоретичні*: аналіз соціологічної, психологічної, педагогічної літератури, порівняння, класифікація, узагальнення для з'ясування змісту базових понять дослідження; аналіз результатів вітчизняних та зарубіжних досліджень з метою визначення сутності естетичної культури особистості; теоретичне моделювання, узагальнення та систематизація для концептуалізації основних положень дослідження; вивчення навчально-методичної документації; *емпіричні*: діагностичні (інтерв'ю, анкетування, тестування), обсерваційні (включене та опосередковане спостереження); статистичні (кількісна та якісна обробка даних), верифікація отриманої інформації шляхом зіставлення даних дослідження; педагогічний експеримент та моніторинг для вивчення стану досліджуваної проблеми, перевірки ефективності запропонованої моделі виховання естетичної

культури майбутніх хореографів. Дослідження здійснювалося в межах констатувального, формувального і контрольного експериментів.

В основу обґрунтування і з'ясування сутності, змісту й структури естетичної культури особистості дисертанткою покладено теоретичний та структурний аналіз понять «культура», «естетика», «естетична культура» як базових категорій, провідних понять теми дослідження, виокремлення їх структурних компонентів та інтегруючих елементів.

Естетична культура особистості окреслюється як елемент загальної культури особистості, який забезпечує: а) аналіз вхідних, тобто зовнішніх установок, норм, цінностей крізь призму світогляду особистості; б) синтез на їх основі власних культурних поглядів, переконань та норм поведінки; в) організацію відповідно до них способів взаємодії суб'єкта з іншими людьми, діяльності у світі, творчої активності та самовдосконалення.

Обґрунтовано змістову структуру естетичної культури майбутніх хореографів, яка включає емоційно-ціннісний, когнітивний, естетично-діяльнісний компоненти. Доведено, що виховання естетичної культури студентів буде ефективним за умови збалансованості когнітивного, емоційно-ціннісного й естетично-діялісного компонентів. Взаємопов'язані у реальному виховному процесі ці компоненти мають, за законами діалектики, взаємозалежний розвиток.

Відповідно до структури розроблено критерії й показники вихованості естетичної культури майбутніх хореографів, виділено три рівні її сформованості (високий, достатній, початковий).

Показниками когнітивного компонента визначено: розуміння сутності естетичної культури особистості, механізмів її прояву та усвідомлення необхідності її виявлення у щоденній життєдіяльності; знання про естетичні властивості особистості, рефлексія. Показниками емоційно-ціннісного компонента є: ціннісне ставлення до мистецтва, природи, оточуючої дійсності, самого себе, розвинені естетичні почуття; емоційна саморегуляція; розвинута емпатія. Показниками естетично-діялісного компонента виокремлено: свідомо регульовану діяльність, поведінку на основі естетично-значущих норм, правил; уміння здійснювати естетичну оцінку творів мистецтва, розгорнутого оцінного судження творам мистецтва, природним об'єктам, об'єктам навколишньої дійсності; оволодіння системою естетичних умінь і навичок.

У ході дослідження встановлено, що позааудиторна діяльність університету є процесом, у якому домінує елемент самореалізації. Саме завдяки їй відбувається гармонізація внутрішніх і зовнішніх факторів виховання естетичної культури студентів, створюються сприятливі умови

для задоволення тих потреб, які в процесі аудиторної роботи не можуть повністю задовольнитися. Як твердить Лю Сінтін, позааудиторна робота є системою, що показує в собі мету, зміст, функції, методи і організаційно – педагогічні форми, спрямовані на розвиток активності, взаємодії студентів на принципах співробітництва та співтворчості [див. дис. с. 56].

Залучення студентів до позааудиторних форм роботи є важливою складовою процесу формування естетичної культури майбутніх хореографів, оскільки така діяльність передбачає низку різноманітних можливостей для їхнього естетичного розвитку. Основними формами позааудиторної роботи студентів-хореографів визначають: творчі зустрічі, майстер-класи, творчі екскурсії, хореографічний ансамбль, концертну діяльність, участь у фестивалях, педагогічну практику, науково-дослідну роботу.

Слід зазначити, що професія хореографа виступає як складна синтетична діяльність, в основі якої: обґрунтування лексики, композиції, змісту танцю, підбір музичних і художніх компонентів, розвиток драматургії танцю, підбір і навчання виконавців.

Розроблена методика виховання естетичної культури майбутніх хореографів у позааудиторній діяльності університету відображає необхідність реалізації мети, урахування принципів виховання. Методика містить завдання, змістові компоненти, функції, технологічне забезпечення, педагогічні умови. З'ясовано, що успішне виховання естетичної культури майбутніх хореографів здійснюватиметься за умови: сповідування цінності естетизації університетського середовища, формування у студентській групі виховного середовища, що активізує засвоєння майбутніми хореографами естетичних умінь і навичок; розроблення та впровадження змістового та організаційно-методичного забезпечення позааудиторної діяльності майбутніх хореографів.

Доведено, що значний потенціал у процесі виховання естетичної культури майбутніх хореографів мав розроблений спецкурс «Естетична культура особистості: шляхи формування», оскільки він створює оптимальні умови для інтеграції знань про духовні цінноестетичну культуру з удосконаленням умінь і навичок юнаків і дівчат.

Висновки дисертації достатньо виважені, логічні, достовірні, науково обґрунтовані й відповідають поставленим завданням. В цілому дисертація присвячена актуальній проблемі, виконана вона на основі сучасних філософських та педагогічних наук, тісно пов'язана з новітніми пріоритетними досягненнями сучасної філософської та педагогічної наук, рецензована дисертація виконана на належному, глибоко науковому рівні,

змістовно висвітлена і в тексті дисертації та автореферату, що характеризує її як серйозну наукову працю.

Основні результати дисертаційної роботи викладено в 14 (12 одноосібних) публікаціях автора, із яких 7 відображають основні наукові результати дисертації, 7 – апробаційного характеру.

Кількість та обсяг опублікованих праць переконує в належній апробації та впровадженні основних положень дослідження.

Таким чином, аналіз результатів дослідно-експериментальної перевірки ефективності виховання досліджуваного особистісного утворення майбутніх хореографів підтвердив педагогічну доцільність та ефективність обґрунтованої й запровадженої методики виховання естетичної культури майбутніх хореографів.

Даючи в цілому позитивну оцінку дисертаційному дослідженню Лю Сіньтін «Виховання естетичної культури майбутніх хореографів у позааудиторній діяльності університету», висловимо кілька думок дискусійного характеру:

1. Дисертація складається з двох розділів, а не трьох як це належить бути.
2. Потребує уточнення зміст констатувального та формувального етапів експериментального дослідження;
3. Належить перевірити ефективність розробленої дослідницею технології виховання естетичної культури майбутніх хореографів у позааудиторній діяльності;
4. Пілотажне дослідження слід було здійснити в Українських та Китайських університетах [див. автореферат с. 4].
5. В роботі не згадується імена сучасних українських (В. Андрущенко, Н. Бібік, В. Лугового, С. Максименка, О. Савченко) та китайських вчених.
6. Робота не позбавлена окремих стилістичних огріхів, зокрема, в узгодженні прізвищ самої дисертантки та дослідників.

Актуальність теми, самостійність і завершеність здійсненого дослідження, наукова новизна і практична значущість одержаних результатів, аналіз автореферату та опублікованих праць дає підстави зробити такий загальний висновок: дисертація «Виховання естетичної культури майбутніх хореографів у позааудиторній діяльності університету» відповідає вимогам МОН України щодо кандидатських дисертацій та п. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого

звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 №567, а її автор Лю Сінтінь заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання.

Офіційний опонент –
дійсний член Національної академії
педагогічних наук України, доктор
педагогічних наук, професор, завідувач
кафедри дошкільної освіти
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

В.Г. Кузь

Підпис професора В. Г. Кузя засвідчую:
Ректор Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини

О. І. Безлюдний